INTERNATIONAL FEDERATION OF LIBRARY ASSOCIATIONS AND INSTITUTIONS

SÚBOR NÁSTROJOV PRE OBHAJOVANIE ZÁUJMOV ŠKOLSKEJ KNIŽNICE

Presadzujte silné školské knižnice s využitím Manifestu IFLA/UNESCO pre školské knižnice, Smernice IFLA/UNESCO pre školské knižnice a iných zdrojov

© Copyright: International Federation of Library Associations and Institutions
Povolenie IFLA pre Spolok slovenských knihovníkov – Slovak Librarians Association
Preklad: Ing. Silvia Stasselová, 2010
Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

Manifest IFLA/UNESCO o školských knižniciach definuje poslanie a ciele školskej knižnice alebo informačného centra školy a profil ich zamestnancov. Na pomoc školám a školským knihovníkom pri uplatňovaní princípov vyjadrených v uvedenom manifeste bola vydaná Smernica IFLA/UNESCO pre školské knižnice.

Smernica pomáha pri stanovení poslania a koncepcií pre školské knižnice. Obidva dokumenty IFLA definujú, ktoré zdroje a aké personálne obsadenie sú nevyhnutné pre dobre fungujúcu školskú knižnicu.

Knihovníci a združenia knižníc môžu používať obidva dokumenty na zviditeľnenie školských knižníc a informačných centier škôl vo svojich školách, regiónoch a krajinách.

Školskí knihovníci, ktorí chcú úspešne používať tieto dokumenty, si budú musieť vypracovať stratégiu, prispôsobenú miestnym podmienkam a legislatíve. Neexistuje jednotný návod, ktorý by sa dal použiť na celom svete. V tomto dokumente Sekcia IFLA pre školské knižnice a informačné centrá škôl predstavuje užitočné námety a príslušné zdroje na vypracovanie tejto stratégie.

VYTVÁRAJTE SIETE S OSTATNÝMI KNIHOVNÍKMI

V mnohých krajinách a oblastiach na celom svete existujú **združenia (školských) knižníc,** ktoré majú skúsenosti s lobingom a zvyšovaním povedomia. Skontaktujte sa s miestnymi združeniami a zistite, ako Vám môžu pomôcť. Alebo možno práve čakajú na vaše nápady, ako rozvinúť úspešné aktivity.

Adresu vášho združenia môžete nájsť prostredníctvom:

- adresára členov Medzinárodnej federácie knižničných asociácií a inštitúcií (International Federation of Library Associations and Institutions, IFLA); stačí, ak napíšete meno Vašej krajiny v angličtine. Dostupné na internete: <http://archive.ifla.org/database/directy.htm>
- zoznamu asociácií školských knižníc na webovej stránke Medzinárodnej asociácie školského knihovníctva (International Association of School Librarianship, IASL). Dostupné na internete: <http://www.iasl-online.org/>
- na webovej stránke Európskej siete pre školské knižnice a informačnú gramotnosť (European Network for School Libraries and Information Literacy, ENSIL) pre európske asociácie: <http://www.ensil.eu/>.

Neexistuje vo vašom okolí žiadna asociácia? Zvážte založenie vlastnej asociácie školských knižníc. Námety, ako to realizovať, nájdete na webovej stránke IASL: <http://www.iasl-online.org/>.

Sekcia IFLA pre manažment knižničných asociácií pripravila sériu príručiek, ktoré poskytujú rady týkajúce sa založenia a riadenia knižničnej asociácie. Príručky sú k dispozícii na webovej stránke sekcie IFLA MLAS: <http://archive.ifla.org/VII/s40/index.htm#Publications>.

Vytváranie sietí je prospešná myšlienka. Staňte sa členom medzinárodnej asociácie. Zapojte sa do Sekcie IFLA pre školské knižnice a informačné centrá škôl <http://www.ifla.org/en/school-libraries-resource-centers>.

(uveďte, že sa chcete stať členom Sekcie 11 pre školské knižnice a informačné centrá škôl) a do Medzinárodnej asociácie školského knihovníctva (IASL): <http://www.iasl-online.org/>.

Obidva orgány vydávajú vlastný bulletin a ďalšie publikácie a organizujú konferencie a stretnutia po celom svete. Viac informácií nájdete na ich webových stránkach.

NAUČTE SA OBHAJOVAŤ VÁŠ PRÍPAD

Existuje niekoľko webových stránok, ktoré poskytujú námety, ako podporiť Váš prípad.

- Americká asociácia školských knihovníkov (American Association of School Librarians, AASL) predstavuje na svojej webovej stránke súbor nástrojov na obhajovanie záujmov školskej knižnice. Dostupné na internete: <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/aasl/aaslissues/toolkits/schoollibrary.cfm>.
  Taktiež sa odvoláva na School Library Campaign of ALA´s @ your library.
  Na webovej stránke Americkej asociácie knižníc (American Library Association, ALA) je k dispozícii pdf verzia súboru nástrojov na stiahnutie. Dostupné na internete: <http://www.ala.org/ala/issuesadvocacy/advocacy/publicawareness/campaign@yourlibrary/schoollibrary/schoollibrary.cfm>.
- Navštívte špecializovanú časť webovej stránky ALA venovanej obhajovaniu záujmov knižníc. Dostupné na internete: <http://www.ala.org/ala/issuesadvocacy/advocacy/index.cfm>.
- Stiahnite si správu z workshopu Advocacy and Lobbying workshop v pdf z webovej stránky Book Aid International. Dostupné na internete: <http://www.bookaid.org/cms.cgi/site/our_work/_publications_archive.htm>.
- *Školské knižnice majú význam* (*School Libraries Making a Difference*) je britská webová stránka, ktorá ponúka príručku na obhajovanie záujmov školských knižníc vo formáte pdf. Dostupné na internete: <http://www.schoollibrariesadvocacy.org.uk/toolkit/download.asp>.
- Vlastné hodnotenie môže byť dobrým štartom: môžete povedať ostatným, v čom ste dobrí, alebo ukázať, že ste ochotní zlepšiť Vaše služby. „Teachernet" ponúka nástroje na sebahodnotenie pre školské knižnice základných aj stredných škôl. Dostupné na internete: <http://www.teachernet.gov.uk/teachingandlearning/resourcematerials/schoollibraries/>.

Buďte kreatívni. Inšpirujte sa napríklad videom *Získavanie zručností pre zajtrajšok: mediálne programy školských knižníc v Minnesote majú význam* (*Building Skills for Tomorrow: Minnesota School Library Media Programs Make a Difference*). Video bolo natočené organizáciou Minnesota Educational Media Organization na podporu štandardov pre efektívne mediálne programy školských knižníc v Minnesote. Tieto štandardy dopĺňajú dokumenty IFLA/UNESCO. Viac informácií nájdete na webovej stránke Memoweb: <http://memotech.ning.com/>.

Alebo sa obráťte na veľmi známych školských knihovníkov, ako je napríklad Laura Bushová, bývalá prvá dáma USA. Má vysokoškolský titul z knižničnej vedy a pracovala ako pedagóg na verejnej škole a ako knihovníčka v školskom systéme v Houstone, Dallase a Austine. V roku 2002 zorganizovala Konferenciu Bieleho domu o školských knižniciach. Dostupné na internete: <http://www.imls.gov/news/events/whitehouse.shtm>.

Hľadajte vplyvných obhajcov vo Vašej vlastnej komunite.

Využite Medzinárodný deň školských knižníc (International School Library Day, ISDL) na propagáciu školskej knižnice vo vlastnej inštitúcii. Medzinárodný deň školských knižníc je vhodnou príležitosťou na kontaktovanie s Vašou (miestnou) samosprávou. Požiadajte ich, aby zaviedli štvrtý pondelok v októbri za miestny Deň školských knižníc. Využite podujatie, aby ste konfrontovali riaditeľov škôl, administratívnych pracovníkov a politikov s dokumentmi IFLA/UNESCO a s výsledkami výskumu.

ODVOLÁVAJTE SA NA (MEDZINÁRODNÝ) VÝSKUM

Výskumy na celom svete dokazujú, že školské knižnice zlepšujú výsledky študentov. Na internete sú ľahko dostupné výskumné správy:

- Lyn Hay a James Henri skúmali úlohu riaditeľov škôl pri rozvoji a podpore informačne gramotnej komunity. Dostupné na internete: <http://archive.ifla.org/IV/ifla61/61-hayl.htm>.
- Ken Haycock (profesor a bývalý riaditeľ Školy knižničnej a informačnej vedy, San Jose State University, San José, Kalifornia, USA) vypracoval materiál *Čo funguje: výskum, ktorý môžete použiť*. Dostupné na internete: <http://www.ifla.org/publications/school-library-advocacy-kit>.
- V USA skúmal Keith Curry Lance vzťah medzi školskými knižnicami a výsledkami študentov. Dostupné na internete: <http://www.lrs.org/impact.php>.
  Príručka na stiahnutie vo formáte pdf je dostupná na internete: <http://www.lrs.org/documents/lmcstudies/CO/CO2brochure.pdf>.
- David V. Loertscher zostavil v roku 2005 bibliografiu o školských mediálnych programoch a výsledkoch študentov. Dostupné na internete: <http://www.davidvl.org/research.html>.
- Michele Lonsdale napísala v roku 2002 správu pre Austrálsku asociáciu školských knižníc (Australian School Library Association, ASLA) s názvom *Vplyv školskej knižnice na výsledky študentov – prehľad výskumu*. Dostupné na internete: <http://www.asla.org.au/research/Australia-review.htm>.
  Na uvedenej webovej stránke je plné znenie správy na stiahnutie vo formáte pdf.
- V roku 2006 si asociácia knižníc Ontario Library Association (OLA) objednala štúdiu *Školské knižnice a výsledky študentov v Ontáriu*. Dostupné na internete: <http://www.accessola.com/osla/bins/content_page.asp?cid=630-639>.
- Dr. Ross Todd a Dr. Carol Kuhlthau spoločne realizovali výskum *Vzdelávanie študentov prostredníctvom*

školských knižníc v Ohiu – výskumná správa z Ohia. Dostupné na internete: <http://www.ifla.org/publications/school-library-advocacy-kit>.

- V rokoch 2001/2002 napísali autorky prof. Dorothy Williams, Caroline Wavell a Louisa Coles výskumné správy pre Museums, Libraries and Archives Council (MLA) vo Veľkej Británii *Vplyv školskej knižnice na dosiahnuté výsledky a vzdelávanie* a *Vplyv služieb školských knižníc na dosiahnuté výsledky a vzdelávanie na základných školách*. Obidve správy si možno stiahnuť vo formáte pdf. Dostupné na internete: <http://www.ifla.org/publications/school-library-advocacy-kit>.

Odkazy na uvedené i na ďalšie výskumné dokumenty môžete nájsť na webovej stránke IASL v časti Výskum (Research). Dostupné na internete: <http://www.iasl-online.org/research/>.

ODVOLÁVAJTE SA NA DÔLEŽITÉ VYHLÁSENIA

- Alexandrijské vyhlásenie o informačnej gramotnosti a celoživotnom vzdelávaní (UNESCO, IFLA a National Forum on Information Literacy)
  Dostupné na internete: <http://www.ifla.org/en/publications/beacons-of-the-information-society-the-alexandria-proclamation-on-information-literacy->.
- Pražská deklarácia: smerom k informačne gramotnej spoločnosti
  Dostupné na internete: <http://www.ifla.org/publications/school-library-advocacy-kit>.
- Amsterdamské vyhlásenie
  Dostupné na internete: <http://www.ifla.org/publications/school-library-advocacy-kit>.

SMERNICA IFLA PRE OSVEDČENÉ POSTUPY PRI POSKYTOVANÍ MEDZIKNIŽNIČNÝCH VÝPOŽIČNÝCH SLUŽIEB A DORUČOVANÍ DOKUMENTOV

© Copyright: International Federation of Library Associations and Institutions, 2006
Povolenie IFLA pre Spolok slovenských knihovníkov – Slovak Librarians Association
Preklad: Ing. Silvia Stasselová, 2010
Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

Tento dokument vznikol ako výsledok diskusie členov Sekcie IFLA pre doručovanie dokumentov a zdieľanie zdrojov (IFLA Document Delivery and Resource Sharing Section).

Je založený na osvedčených postupoch sformulovaných v nasledujúcich dokumentoch:

- *Poskytovanie medziknižničných výpožičných služieb v severských akademických knižniciach: Správa pre výbor NORDINFO* (Nordic Council for Scientific Information). Pentti Vattulainen, 2003;
- *Meranie výkonnosti operácií medziknižničných výpožičných služieb v severoamerických vedeckých a akademických knižniciach*. Mary E. Jackson. Washington : Association of Research Libraries, 1998;
- *Porovnávacia štúdia v medziknižničnej výpožičnej službe a doručovaní dokumentov*.

National Resource Sharing Working Group. Canberra : National Library of Australia, 2001.

Dokument obsahuje stručné pokyny týkajúce sa použitia v rámci vlastných oddelení medziknižničných výpožičných služieb a predstavuje štandardy, o ktoré by sa mali usilovať. Uvedomujeme si, že nie všetky knižnice budú schopné uplatňovať všetky odporúčania v praxi, ale napriek tomu ich chceme povzbudiť, aby túto smernicu používali ako základ súčasného poskytovania služieb a ovplyvnili ňou ich ďalší rozvoj.

VŠEOBECNÉ ODPORÚČANIA

- Zefektívnite proces v rámci vlastnej knižnice:
  - stanovte ukazovatele výkonnosti pre úroveň služieb a čas vybavenia požiadavky a sledujte poskytovanie služieb v porovnaní so stanovenými ukazovateľmi,
  - vyhodnoťte vlastné rutinné činnosti a zabezpečte zmeny na základe týchto zistení,